

Djurgårds bladet

**INTERVJU MED
CHARLOTTA PÅ
NYA SLIPEN**

*Följ med ut i
Svampskogen*

**BESÖK I
PRINSENS
VÄXTHUS**

**LANDSKAPS-
ARKITEKTER:**
Utan natur
ingen stad

Djurgårdsbladet

Djurgårdsbladet är Djurgårdens hembygdsförenings medlemstidning som utges fyra gånger om året i cirka 700 exemplar.

Annonser, insändare och annat material publiceras i mån av utrymme och sänds till djurgardsbladet@outlook.com.

Citera gärna men uppge källan!

Redaktion Djurgårdsbladet och sociala medier: Kerstin Brunnberg, Goran Gozo, Kerstin Lager, Maj Rundberg, Göran Söderström (ansv. utgivare). Foton av Kerstin Lager, där inget annat anges.

ISSN 1400-2248.

Printon AS, Tallin, 2023.

Djurgårdens hembygdsförening

Djurgårdens hembygdsförening (DHF) är en politiskt och religiöst obunden, ideell förening som verkar för att värna och vårda Djurgårdens kulturhistoriska miljöer och naturvärden som del av Kungliga nationalstadsparken.

Föreningen har cirka 500 medlemmar och ordnar varje år flera medlemsaktiviteter på Djurgården.

Medlemskap 300 kr/enskild, 350 kr/sammanboende. Stödjande företag/organisation 1 000 kr.

Betala till pg 35 19 91-5 eller till Swish 123 238 4048. Ange ditt namn och tfn.

Är du ny medlem? Ange både namn, fullständig postadress och tfn i inbetalningen samt i mail till carolinevonplatten@hotmail.com.

H. M. Konung Carl XVI Gustaf
är hembygdsföreningens höge beskyddare.

Ordförande: Kerstin Brunnberg

Sekreterare: Magdalena Kettis

Kassör: Carl-Johan Bonnier

Medlemsregister: Caroline von Platen,
carolinevonplatten@hotmail.com.

Vår postadress och hemsida:

Djurgårdens hembygdsförening, Östra Varvs-
gatan 1A, 115 21 Stockholm.

www.djurgardenshembygdsforening.se

**Vi är remissinstans för planer och
utveckling på Djurgården.**

*Vill du stödja förening-
en med en gåva är vi
mycket tacksamma!*

Omslagsbilden

Charlotta Zetterström äger Fabrique tillsammans med sin man David.

Om du undrat vad som hänt med Oaxen och Slipen så är det just där som paret öppnat både bistro och bageri.

På sidan 13 berättar Charlotta varför de valde den här platsen och vad de tycker är viktigt i mat och bröd. Och om vilket som är hennes smultronställe på Djurgården. Foto av Kerstin Lager.

12/10

Välkommen!

1/10 Utflykt i svampskogen

På med stövlarna och tag med fika och en svampkorg för en mysig utflykt tillsammans på Norra Djurgården. Svampexperten Oliver Karlöv guidar oss.

Som läsare av Djurgårdsbladet får du fram till 10 oktober rabatt på hans bok *Ovanliga matsvampar* på Bokus.se. Ange rabattkod MATSVAMPAR23.

När: Söndag 1 oktober, kl 13.

Var: Samling på Fisksjöbron vid Husarviken, som du går till från buss 54, hpl Jaktgatan. Du kan också gå till Fisksjöbron från T-bana Ropsten.

Pris: 100 kr betalas på plats Swish/kontant. Barn och medlemmar gratis.

Anmälan senast 29 september: Skicka ditt *namn och telefonnummer* till djurgardsbladet@outlook.com eller till 0702-77 53 11.

5/10, 2/11 Boule i Prins Bertils Boulehall

När: Första torsdagen varje ny månad, kl 14-16.

Var: Ovanför Rosendals Gårdsbutik. (Spårvagn 7/buss 67, hpl Bellmansro.)

Pris: 50 kr per spel betalas på plats till boulehallens café.

Anmälan till djurgardsbladet@outlook.com eller till 0702-77 53 11.

Du kan lösa medlemskap i hembygdsföreningen på plats vid alla aktiviteter :-) Fler aktiviteter på nästa sida →

12/10 Häståkeriet vid Borgen

Du kanske sett hästarna i den idylliska hagen nedanför Borgen på Södra Djurgården. Förutom att hålla landskapet öppet bidrar de också med en viktig möjlighet för bland andra personer med funktionsnedsättning att utveckla hälsa och välmående. Häståkeriet Djurgården AB visar oss sin verksamhet.

När: Torsdag 12 oktober, kl 17:30.

Var: Samling vid stallet på Greve von Essens väg 63. (Buss 4, 69, 76.)

Pris: 100 kr betalas på plats Swish eller kontant. Medlemmar gratis!

Anmälan: Sms med ditt namn och din tfn till Erik Broberg, 073-382 28 59 eller till eaw.broberg@gmail.com.

15/11 Bonnierska porträttsamlingen

Vi är glada att kunna erbjuda en ny visning för er som inte fick plats vid förra tillfället! Johan Rosell är vår guide i den legendariska byggnaden på Södra Djurgården och berättar underhållande om porträtten och dess bakgrund.

När: Onsdag 15 november, kl 17:30.

Var: Samling vid grinden, Djurgårdsvägen 232. (Buss 67, hpl Manilla.)

Pris: 150 kr betalas på plats Swish eller kontant. Medlemmar 50 kr.

Anmälan senast 8 november: Sms med både ditt namn och din tfn till Caroline Sylven, 070-415 40 41, alternativt till caroline.sylven@gmail.com. Begränsat med plats. Först till kvarn gäller!

27/11 Vad händer i Prins Eugens växthus i vintermörkret?

Trädgårdsmästare Marina Rydberg välkomnar oss in i växthuset och vi får bli inspirerade och lära oss om Prinsens stora blomsterintresse.

Marina visar och berättar om blomsterlökar och planteringarna i krukor och lådor som ska smycka slottet inför 1:a advent.

När: Måndag 27 november, kl 14:00.

Var: Växthuset, Prins Eugens väg 6. (Spårvagn 7 eller buss 69 till hpl Waldemarsudde.)

Pris: 100 kr betalas på plats Swish eller kontant. Medlemmar har företräde.

Anmälan senast 13 november till Eva Gernandt, mobil 0708-491 496 eller gernandteva@gmail.com.

Du kan lösa medlemskap i hembygdsföreningen på plats vid alla aktiviteter :-)

Hantverk av bästa slag

Jag har förmånen att följa ett bygge. Ett bygge som utmärks av hantverk av bästa slag, nämligen den varsamma räddningen och restaureringen av muren runt Galärparken. Den sträcker sig från Alkärret där Liljevalchs ligger ungefär fram till Djurgårdsbron. Muren där alla ställer sina elsparkcyklar.

Ordföranden har ordet

Den byggdes under 1830-talet av Sveriges då ledande arkitekt Fredrik Blom, också kallad Karl den XIV:s arkitekt. Fastighetsingenjören Anton Zoltan är en annan mästare som med stor kunskap och varsamhet nu leder arbetet med att

rädda muren. Eftersom den står på ett kärr, har den med åren underminerats och rubbats av stora trädts rotsystem och inte minst av spårvagnsspår och kabeldragningar i närheten. Nu har muren monterats ner och en grund har byggts upp på 14 pålar nersprängda i berget under gyttnan och en platta av betong för att förhindra att den välter och kan stå i ytterligare tvåhundra år.

Dessutom har man på olika ställen bytt ut trasiga och åldrade tegelstenar, likadana som den ursprungligen byggdes med, vilka man hittat genom att aktivt söka hos olika putsfirmor. Varje sten väger 7 kilo. Hantverkare har sedan gjort fogar med samma sorts puts som förr med en särskild kornstorlek. Så ta en titt när du går förbi nästa gång.

En bit därifrån pågår ett annat hantverk. Högst upp i Handarbetets Vänners hus har 2 brodöser på 2 000 timmar tillverkat ett standar som ska levereras till H.M. Konungen i september inför hans firande av 50 år på tronen.

Standaret, som är ritat av heraldikern Henrik Dahlström, är utfört i applikationsteknik, handbroderi, plattsöm och schattersöm med riksvapnet som motiv. Det är dubbelsidigt, alltså samma motiv på både fram- och baksidan. Standarduken är av siden och trådarna är silke.

Sånt händer också på Djurgården och jag tänker att AI hade knappast fixat detta.

Kerstin Brunnberg

Yttrande över föreslagen detaljplan

BECKHOLMEN

Djurgården 1:38 m.fl. Diarienummer 2012-03013.

Stockholms Reparationsvarv AB på västra Beckholmen är sedan 2022 till största delen ägt av Lazarus Industriförvaltning AB. Lazarus har 2022 inlett samarbete med holländska Damen Shipyards Group med utställningsyta och eftermarknads-service i Stockholm. Reparationsvarvet vill utvidga sin verksamhet med bland annat en stor varvshall på Beckholmens nordvästra del samt en utökad marina på holmens östra del.

Hela Beckholmen är statligt byggnadsminne vilket är den högsta skyddsklassen.

Djurgårdens hembygdsförening har alltid hävdat vikten av att den traditionella varvsverksamheten kan fortgå på Beckholmen, men avstyrker med skärpa flera för det historiska byggnadsminnet helt främmande delar i de av reparationsvarvet önskade tillbyggnader och förändringar av holmens utformning som kräver en ny detaljplan för Beckholmen.

I samrådshandlingarna ingår en Kulturmiljöutredning med konsekvensanalys och en Miljökonsekvensbeskrivning, bägge upprättade på Kungl. Djurgårdsförvaltningens uppdrag.

Miljökonsekvensbeskrivningen sammanfattar:

”Planförslaget innebär en risk för stora negativa konsekvenser i hänseende till den visuella påverkan inom värdebärande vypunkter inom riksintresset och möjligheten att utläsa det historiska tidsjupet på Beckholmen. För att de kulturhistoriska värdena inte ska minska behöver ytterligare justeringar i inneliggande förslag utföras avseende kajer, utfyllnader, volymverkan och utformning

av ny bebyggelse för att minska de negativa effekterna och konsekvenserna på de nationellt mycket höga kulturhistoriska värdena. Sammantaget bedöms planförslaget innebära risk för stora negativa konsekvenser.”

Vi delar helt Miljökonsekvensbeskrivningens sammanfattning och anser att detaljplaneförslaget måste omarbetas på många punkter med hänvisning till följande:

Miljönegativ verksamhet skulle, enligt förslaget, fortgå i mycket större skala utomhus genom ytblästring av större tonnage i Gustav V:s planerat utökade docka.

Öns karaktär skulle väsentligt förändras av att utöka öns storlek med sprängmassor, tillföra en mycket hög verkstadshall, nya kaj- och brygganläggningar och en småbåtshamn.

Den unika, bevarade träbron, vilken är den enda inom Stockholmsområdet, och hur den skulle påverkas av den utökade trafiken, tas inte upp i detaljplaneförslaget.

Ur en säkerhetsaspekt är det, i dagens kritiska säkerhetsläge och Sveriges kommande Nato-medlemskap, riskabelt att förlägga marinens verksamhet till innerstadens Beckholmen, med den risk för attacker och bombningar det medför också i en radie utanför verksamheten.

Stockholm den 5 november 2022.

Catherine Engellau , vice ordf.
Göran Söderström, plangruppen.

Utan natur ingen stad

Stadsplanering brukar initialt fokusera på teknik och elförsörjning som gör att hus, vägar, avlopp fungerar.

Men då förbises den viktigaste delen. Stadsnaturen måste vara den första pusselbiten i planeringen. Den kan inte läggas efter att allt annat som bostäder, kontor, restauranger och parkeringsplatser redan är på plats.

I november antog Nordiska ministerrådet en deklaration om naturbaserade lösningar, vilket innebär ett åtagande som ska fullföljas av stadsplanerare i hela Norden och för vilket politiker och ledare måste ge förutsättningar.

Träd och växter tar upp och lagrar koldioxid och binder luftburna partiklar. Till skillnad från betong och asfalt som håller kvar värmen, sänker träd istället temperaturen i staden. Skuggan från träden och avdunstningen från bladen gör att det kan vara två–tre grader kallare i en park än på omkringliggande gator.

Värmeböljorna äventyrar hälsan för dem som är särskilt känsliga, som barn och äldre. Den medicinska tidskriften *The Lancet* uppmärksammade nyligen en studie där forskare funnit att drygt 2 600 dödsfall i 93 europeiska städer kunnat undvikas genom att planera in grönska.

Bara om vi ger naturen det utrymme den behöver för att fungera, kan den läka de sår vi åsamkar den och mildra klimateffekten. Det är också väldokumenterat att naturen läker sår i vår mentala hälsa, i en tid då psykisk ohälsa är ett galoppe-

rande problem. Nu när mer än hälften av jordens befolkning bor i städer, måste vi helt enkelt använda alla tillbruksstående medel för att vända den negativa trenden. För att lyckas gäller det att se den stora bilden.

Politiker och ledare får ständigt omedelbara bränder att släcka och framtiden skjuts på framtiden. Så länge krav inte ställs redan i markanvisningar, detaljplaner och styrdokument kommer vi bara få små satsningar som blir till tomtebloss.

Positiva exempel där man inte skjutit upp problemen på framtiden, trots att resultaten kanske inte visas förrän om 12 mandatperioder, är den svenska kommun som påbörjat processen att rena grundvattnet från PFAS med hjälp av träd, så kallad fyto Remediering, och Odense i Danmark där man nyligen gjort om en stor infart till grön stadsgata, vilket kräver plats inte bara i markplanet utan även under jorden där trädens rötter ska samsas med avlopp och elkablar.

För att förverkliga det som Nordiska ministerrådet ålagt oss måste vi genomföra åtgärderna storskaligt, konsekvent och långsiktigt. Vi måste ställa höga krav i stadsplaneringen nu. Om 50 år vet vi om det räckte.

*Susanne Grunkin och Per Axelsson
Landskapsarkitekter på Arkitema*

Artikel återges något förkortad från publiceringen 6 mars i aktuellhallbarhet.se.

Stolta över ett intensivt verksamhetsår 2022

Tack alla ni som kom och förgyllde vårt årsmöte och tack också till er andra för ert stöd under det ovanligt intensiva verksamhetsåret 2022.

Hembygdsföreningen har varit synnerligen aktiv i frågor som rör Djurgårdens kulturhistoriska miljöer och naturvärden vilket inte minst märktes när verksamhetsberättelsen presenterades på årsmötet den 4 maj. Här är några av de planärenden vi påverkat genom bland annat yttranden:

Yttrande över ansökan om byggande av ny hamnanläggning för KSSS. Överklagande av i efterhand givet rivningslov av serveringspaviljong Hasselbacken. Yttrande över detaljplan Konsthallen. Samråd över förslag detaljplan Konsthallen 15. Skrivelse till stadsbyggnadskontoret med yrkande på helt nytt förslag Konsthallen 15. Väckande av byggnadsminnesförklaring historiska anläggningen Hasselbacken. Skrivelse till Mark- och miljödomstolen ang. Konsthallen 15 m.fl. Kompletterande yttrande ang. Sthlm stads inläga till Länsstyrelsen avs. Hasselbacken 1. Yttrande till Mark- och miljödomstolen ang. rivningslov Hasselbacken. Samråd över förslag detaljplan Beckholmen.

På årsmötet valdes Kerstin Brunnberg som styrelsens ordförande. Omvaldes följande ledamöter och adjungerade: Carl-Johan Bonnier (kassör), Erik Broberg (programgruppen), Catherine Engellau

(vice ordf), Fredrik von Feilitzen (plangruppen), Eva Gernandt (stugfogde, programgruppen), Kerstin Lager (chefredaktör medlemsbladet), Elisabeth Rosenquist Saidac (plangruppen), Henrik Waldenström (plangruppen), Caroline Sylvén (sammankallande programgruppen), Göran Söderström (sammankallande plangruppen, ansv utgivare medlemsbladet).

Carl-Fredrik Paléus och Barbro Fernvall avstod omval.

På årsmötet var vi mycket glada att kunna hälsa Magdalena Kettis välkommen som sekreterare, Lotta von Liewen Wistrand som medlem i plangruppen och Caroline von Platen som medlemsregistransvarig.

Styrelsen har under året haft flera externa experter till sin hjälp, däribland Claes Britton.

Till revisorer omvaldes Winston Håkansson och Philippa Månsson samt revisorssuppleant Viveka Strangert. Till valutskottet omvaldes Eva Gernandt, Gabriel Romanus och Gunilla von Platen.

Det känns roligt att kunna berätta att vi beslöt behålla vår låga medlemsavgift; 300 kr för enskilt medlemskap, 350 kr för sammanboende och 1 000 kr för stödjan- de företag/organisation.

Hela årsredovisningen återfinns på vår hemsida: djurgardenshembygdsforening.se/om-oss/

Kerstin Brunnberg

Tyck till!

Vi vill veta vad du tycker. Öppna medlemsenkäten →

2016 frågade vi alla medlemmar vad de tyckte om Djurgårdens hembygdsförening. Sedan dess har vi utvecklat föreningen och fler medlemmar har anslutit sig. Nu är det dags att ställa frågan igen.

Kryssa i de rutor du tycker stämmer. Du svarar anonymt.

Vad tycker du om Djurgårdens hembygdsförening?

☐

Känns samtida och modern.

☐

Känns gammalmodig.

☐

Engagerad i aktuella frågor om Djurgårdens kulturhistoriska miljöer.

☐

Ej tillräckligt engagerad i aktuella frågor om kulturhistoriska miljöer.

☐

Engagerad i aktuella frågor om Djurgårdens naturvärden.

☐

Ej tillräckligt engagerad i aktuella frågor om naturvärden.

☐

Kunnig i Djurgårdens och Nationalstadsparken historia.

☐

Jag har svårt att ta ställning i de frågor föreningen är engagerad i.

☐

Personlig och välkomnande.

☐

Korrekt och formell.

Vad tycker du om vår hemsida?

☐

Jag har varit inne mer än en gång på hemsidan.

☐

Saknar info om Djurgårdens kulturhistoriska miljöer.

☐

Jag hittar det jag söker.

☐

Innehåller intressanta texter.

☐

Känns samtida och modern.

☐

Jag hittar inte det jag söker.

☐

Den uppdaterar mig på aktuella frågor om kulturhistoriska miljöer.

☐

Saknar info om Djurgårdens naturvärden.

☐

Den uppdaterar mig på aktuella frågor om naturvärden.

☐

Jag har aldrig gått in på hemsidan.

Vad tycker du om Djurgårdsbladet?

☐ Känns samtida och modern.	☐ Känns gammalmodig.
☐ Engagerad i aktuella frågor om Djurgårdens kulturhistoriska miljöer.	☐ Ger mig den information jag vill ha om Djurgården.
☐ Engagerad i aktuella frågor om Djurgårdens naturvärden.	☐ Innehåller för mycket tung och negativ information.
☐ Innehåller intressanta texter om Djurgårdens historia.	☐ Innehåller för mycket "lättviktig" information.
☐ Ger mig underhållande läsning.	☐ Korrekt och formell.

Vilka medlemsaktiviteter vill du ha?

☐ Naturvandringar.	☐ Informationsträffar om aktuella Djurgårdsplaner.
☐ Föreläsningar.	☐ Besöka kulturhistoriska hus.
☐ Aktiviteter för barn.	☐ Vandringar i historiska miljöer.

Andra synpunkter:

*Fick du inte plats? Maila gärna till djurgardsbladet@outlook.com.
Ta ut enkätsidorna ur tidningen, tejpa igen, sätt på frimärke, posta.*

*Plats för
frimärke.*

Djurgårdens hembygdsförening
Östra Varvsgatan 1 A
115 21 Stockholm

Slipen

*En intervju med
Charlotta Zetterström
om äkta råvaror.*

Charlotta och David Zetterström öppnade sin första Fabrique 2008. Den låg på Schelegatan. Idag har de över 20 stycken i Sverige, dessutom en på Manhattan och planerar öppna ytterligare en i London.

Vi träffar Charlotta i före detta Oaxens restaurang som nu heter *Slipen* och frågar varför de valde just Djurgården denna gång.

– Jag har alltid älskat den här platsen vid vattnet med det kulturhistoriska Beckholmen mittemot. Byggnaden blev vi förtjusta i eftersom den inte känns tillkonstlad utan uttrycker den enkelhet och äkthet som den verk samma arbetsmiljö Nya Djurgårdsvarvet faktiskt är.

– Här får vi plats att både sälja bakverk

och mat. Vi kallar det bistro eftersom vi vill att det ska kännas tillgängligt och informellt att sätta sig här.

– Vad är det som utmärker er verksamhet?

– Vi vill bjuda på en äkthet. Maten lagar vi från grunden. Vi kavlar, gör kanelnurror och rullar chokladbollar för hand. Brödet bakas på stenmalet mjöl utan tillsatser. Också vinet vi serverar är utan tillsatser.

– Vi är det enda Äkta vara-bageriet i Sverige. (*Äkta vara* är en konsumentförening som verkar för bättre matkvalitet fri från tillsatser. Red anm.).

– Har du något smultronställe här på Djurgården?

– Min absoluta favoritplats är tveklöst Beckholmen med sina gamla kulturhus och de underbara, bevarade gamla syrénbersåerna.

Red.

Serveringen vid bageriet har en härlig utsikt över Beckholmens historiska hus och den gamla träbron.

Verken från vänster till höger:
Andreas Eriksson, *Utan titel*,
träsnitt, 2015 och Edvard Munch,
Kyssen, träsnitt, 1902. Foton från
Thielska Galleriet.
Andreas Eriksson, *Utan titel*,
screen på handgrunderat papper,
2022. Foto av Per Myrehed.

Samtid på Thielska

När Åsa Cavalli-Björkman tillträdde som chef för Thielska Galleriet liknade hon i en intervju*) Thielska vid en tidskapsel och det är ju vad Ernest Thiels samlingar är där de omsluts av Ferdinand Bobergs jugendpalats.

Med en sådan stor historisk skatt skulle Thielska Galleriet kunna ägna sig åt att bara visa samlingarna men i intervjun nämnde Cavalli-Björkman också att hon ville skapa en dialog med samtidskonsten.

Eriksson vs Munch

Något spännande händer när samtida konst lyfts in i en gammal miljö. I utställningen *Ta vid* visar Thielska den samtida konst-

nären Andreas Eriksson i en dialog med Edvard Munch, i museets Söderbergrum och Tornrum. Eriksson känner jag till som landskapsmålare men denna utställning visar hans grafik, liksom grafik av Munch.

Några bilder fastnar särskilt på hornhinnan, bland annat Erikssons screentryck på handgrunderat papper, *Utan titel*, från 2022, där de vita, till synes iturivna pappersbitarna faller för att staplas och inordna sig vid varandra som en sittande figur mot en svart bakgrund.

Även om abstrakta former kan tydas som figurer, finner vi inte många gemensamma beröringspunkter eller en dialog

just i motiven. Mycket av den utställda grafiken går i en gråsvart färgskala men med hänsyn till hur vanlig just den färgskalan är i grafik ser jag inte heller där en spännande beröringspunkt mellan de två konstnärerna.

Däremot jämför jag gärna metod och material. Munch var mästare på att utnyttja träets material och låta ådringen utgöra en viktig del av bilden.

I verket *Utan titel*, ett träsnitt från 2015 som ställs ut i Tornrummet, visar Eriksson sin skicklighet i samma metod.

Jag hade gärna sett det verket jämsides med Munchs träsnitt *Kyssten* eller *Månsken* som dock hänger i ett annat rum.

Det främsta intrycket jag tar med mig från utställningen är just detta träsnitt av Andreas Eriksson.

Utställningen upptar en ganska blygsam yta i museet. Jag ser fram emot nästa samtida utställning som kommer ta mer plats: Maria Fribergs *Nästan där*, som visas 16 september–3 mars 2024.

Utställningen *Ta vid* varar till 1 oktober, så du får snabba dig om du vill se den.

Kerstin Lager

** Intervjun med Åsa Cavalli-Björkman publicerades i Djurgårdsbladet nr 1/2021.*

Birgitta Lövgren

Den 10 oktober 2022 lämnade teologie doktor Birgitta Rengmyr Lövgren jordelivet, 82 år gammal.

Birgitta växte upp i Örebro och började direkt efter studentexamen studera teologi i Uppsala. Efter bara tre år tog hon sin teologie kandidatexamen och blev vid 23 års ålder den sjätte kvinnan som prästvigdes i Svenska kyrkan.

Efter tjänstgöring i Sveg kom hon till Timrå och Östersunds församlingar.

Hon doktorerade i kyrkohistoria med en avhandling om Lydia Wahlström; *Personlighetens sakrament*.

1982 utnämndes Birgitta till komminister i Oscars församling som församlingens första kvinnliga präst.

Birgitta var huvudansvarig komminister i Djurgårdskyrkan och var med om bildandet av föreningen *Djurgårdskyrkans Vänner*. Under hennes tid ökade antalet gudstjänstdeltagare avsevärt. Hon var en mycket god predikant.

Hennes samlade predikningar finns i Stadsarkivet.

Birgitta tyckte om att forska och kom att ge ut en rad publikationer. Hon skrev mycket om Oscars församlings historia, bland annat i jubileumsboken *Oscars 100 år*. När Djurgårdskyrkan fyllde 175 år var det Birgitta som skrev jubileumsskriften *Den gröna stadens kyrka*. Straxt före sin bortgång gav Birgitta Lövgren ut en liten skrift som var ett slags prästerlig självbiografi; *Mot kvällen upplärande*.

På somrarna bodde Birgitta med maken Gösta i Vadstena. De älskade kulturen där och närheten till Vättern.

Birgitta hade en förmåga att respektera andras inställningar och hon var själv respekterad och fick vänner i alla led.

Birgitta sörjs av sina nära vänner, av kollegor i Oscars församling och av oss som haft förmånen att få ha henne som präst i Djurgårdskyrkan.

Red.

Djurgårdsslätten 78, Tfn 08-663 71 82
www.lillahasselbacken.se

Lilla Hasselbacken

Djurgårdens gröna oas, med punschverandor och snickarglädje.

Varmt välkomna in till oss!

Tjärhovsinspektorer

*Fortsättning på artikeln av
Ingiöld Hafström i förra numret.*

I förra numret berättade Ingiöld Hafström om sin farfarsfarfars farbror Jonas Hafström som 1791 blev inspektor på Beckholmens Tjärhov och om hans brorson Adolph som 1816 efterträdde Jonas som inspektor.

Det här avsnittet inleds med att berätta om Tjärmästarbostället, även kallat Inspektorsbostaden, där såväl Jonas som Adolph bodde under hela sin tid på Tjärhovet. Detta timmerhus från 1680-talet var ett av de två hus som inte brann upp vid den storbrand som 1723 ödelade resten av ön, och ligger precis till höger efter den nuvarande bron.

Där föddes Jonas fyra barn och Adolphs sju barn (varav två dog som små) och där bodde också pigor. I jämförelse med modern tid måste det ha varit trångt i tjärmästarbostaden, men enligt dåtiden betraktades den som tämligen stor, och skatt fick erläggas för 12 fönsterlufter.

I mitten av 1800-talet byggdes huset till på västra sidan för att även inrymma den nytillträdde dockmästaren. Den nya dockmästarbostaden (numera kallad Stenvillan) stod inte klar förrän senare, 1871/72.

Tjärverksamheten minskade i omfattning när Sverige efter det misslyckade

Fönstret mot Beckholmsbron under de gamla takbjälkarna i Tjärmästarboställets äldsta del, där paret Michalowska/Rosqvist bor med hunden Konrad.

finska kriget 1808–1809 förlorade Finland, varifrån merparten av tjäran hämtades.

Vid sidan om den tynande tjärverksamheten, krävdes även annan försörjning. Adolph fortsatte att driva sin krog-rätt med inkomst och var för det mesta titulerad som inspektor, men på vissa ställen som tullinspektor, varför man kan förmoda att han också innehade denna tjänst.

I mitten av 1800-talet växte behovet av reparationsvarv, och år 1848 sålde ägarna Tjärhovet/Beckholmen, varav Jonas änka och Adolph ägde $\frac{1}{4}$ del var, till Stockholms Grosshandlarsocietet och Stockholms Skeppsrederier för 45 000 Rd bco (riksdaler banco) och en ny era som varvsö började.

En Beckholmsbro i trä uppfördes runt 1849 som ett provisorium. Adolph bodde dock kvar med sin familj i Tjärmästar-

bostället till 1856/57. Sammanlagt bodde han där i över 50 år.

Han levde sedan ytterligare många år med helt intakt intellekt och avled inte förrän vid 94 års ålder, när medellivslängden på denna tid var 50 år. Han hade då levt under sju konungar. Exponeringen för tjära förefaller således inte ha skadat honom, utan snarare haft en konserverande effekt!

Avslutningsvis vill jag rikta en vädjan till Djurgårdsförvaltningen: Rätta till skyltningen på Beckholmen genom att sätta åter den pil som hänvisade till Tjärmästarbostället, vilket var holmens äldsta hus i över 170 år. Dockmästarboställe var det bara i 20 år innan dockmästaren flyttade in i nuvarande Stenvillan.

Ingiäld Hafström

***Upplev höstskärgård med Stavsns Båttaxi
och guidning av Henrik Waldenström!***

9/10 blir det guidning bland kultur och natur i Stockholms ytterskärgård till Svenska Högarna. (Havsörn ser vi ofta.)

För mer info och bokning: gå in på "battaxi.se", scrolla till "Tematurer". Tel: 08-571 50 100.